Ч. 7 (10.975). Львів, вівторок 11. січня 1927. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло", Львів.

Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.

За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Втоптаною стежкою.

Львів, 10. січня 1927.

Університетська справа, погребана на якийсь час, знову виринула на денне світло. На крилах варшавського вітру несуться вісти, що — мовляв — українці, очевидно в Празі, вкінці зрезигнували зі Львова — як осідку університету — і згодилися на Станиславів. Тими українцями, що як льви боролися за Львів, а вдоволилися Станиславовом, мають бути українські професори.

Вже у святочному числі нашого органу дозволили ми собі — на основі засягнених інформацій — висловити низку сумнівів щодо цих поквапних резиґнацій, як і зазначити характер і тенденцію мнимого видвигання університетської справи польською стороною. Фактом є, що університетська справа в польських руках стала вже якимсь страшаком, страхопудом, дивоглядом, майже якоюсь апокаліптичною потворою. Ніде правди діти, але з моментом, коли та справа із варшавських закамарків виповзає на сторінки преси; коли її з усіх боків почнуть натягати всякі „відповідальні", а ще більше невідповідальні польські чинники; коли ту справу почне з питомим собі анальфабетизмом й ігноранцією роздягати польська преса, — то справді жак збирає і моторошно робиться: чи не є це з польського боку свіжі тортури над тим болючим питанням, чи не є це новий, вже випробований спосіб для обдурювання публичної опінії світа?

Дотеперішні періпетії з університетською справою доказують, що свіже її видвигнення є продовженням досьогочасного тортурування, що робиться все можливе, щоби з одного боку здобути „толеранційні" лаври на міжнародній арені, а з другого боку так її заплутати, щоби вона на віки вічні не діждалася позитивної розвязки. Крім того університетська справа в руках її аранжерів служить засобом для розбивання українського громадянства, збуджування недовіря і натровлювання одних проти других.

Польська партія соціялістична була єдиною з польських партій, яка обстоювала Львів, як осідок українського університету. Очевидно, не було певних даних для того, щоби вірити в її щирість. Як тепер виявляється, був це тільки тактичний засіб, своєрідний демонстр.ухил для задокументування свого „соціялістичного" становища — pro foro externo. В тому напрямку просто чудес хоробрости доказував Т. Голувко, представник „лівої" опозиції в ППС. Але скоро тільки цей передовий подвижник „справедливого" замирення з „національними меншостями" прийшов до голосу, скоро тільки університетська справа найшлася в його руках, — негайно вступив він на втоптану стежку своїх попередників: Ратаїв, Поніковських, Грабських і т. и. Нехтування умандатованого українського представництва, пошуканка „контрагентів" для свого „інтересу" поза краєм, кругня з осідком, вітер у пресі і т. и., — все це вказує, що Голувко з пепесівцями і „сенаторами" є невідродним братом Грабського із вшехполяками. До тогож пепесівський комівояжер завзято промовчує, що саме скривається під фірмою: український університет в урядовому розумінні? Чи це має бути справжній, повний університет, чи кільканацять катедр фільософічного й правничого факультету?

Університетська справа втратила у нас свою первісну гостроту. Колись вона справді мала першорядне, головне, основне значіння, бо від її здійснення залежала санкція нашої національної зрілости. Одначе той момент давно проминув. Український нарід здобув санкцію своєї зрілости на полях битв, а в культурно науковій ділянці здобув її в численних установах високого шкільництва на Радянській Україні і за кордоном (Чехословаччина, Німеччина) із Всеукраїнською Академією Наук на чолі.

Поляки при своїй неграмотности і незорієнтованости думають, що університетська справа на західноукраїнських землях все ще має те саме, первісне значіння. І це настроює їх на тон шантажу у відношенні до університетської справи — в надії, що українці вдоволяться чимбудь і дебудь, щоби тільки осягнути хоч тінь якоїсь високої школи.

Зайвим було би в сотий раз повторювати відомі вже загально аргументи в університетській справі. Одначе всеж таки і всоте годиться зазначити, що на ніяку карикатуру університету українці ніколи не погодяться. Український університет мусить бути справжнім університетом, себ то мусить бути повним, з усіми факультетами, відповідно вивінуваний і обсаджений. А одною з основних умов справжности українського університету є його осідок у Львові.

Господарське положення Німеччини в 1926-ому році.

Кріза з кінцем 1925-ого року. — Конкурси, безробіття, лихий стан державних прибутків. — Заходи правительства коло санації господарчого життя. — Заслуги Німецького Державного Банку. — Раціоналізація господарства. — Фузії. — Нова господарча конюнктура. — Події на грошевім ринку. — Загранична торговля.

(Від власного кореспондента.)

Берлін, 2. січня 1927.

Кінець 1925-ого й початок минулого року зазначився в Німеччині великою економічною крізою, що обхопила всі галузи господарського життя, але найбільше відбилася на промислі й торговлі, що найсильніше відчули недостачу відповідних кредитів, надмірне оподаткування, зменшення покупної сили в краю та, що найважніше, катастрофальний застій заграничного експорту внаслідок інфляційної конкуренції з боку Франції, Бельгії та Італії й штучної знижки англійського вугля при помочі державних допомог. Не зважаючи на всі заходи, кожний тиждень приносить погіршення, що найяркіще виступало назверх незвичайним і сталим ростом безробітних і конкурсів, викликаючи між німецькою публикою не лише зрозумілий песимізм, але й панічне дожидання якоїсь страшної катастрофи.

Коли з кінцем листопада 1925-ого року число безробітних виносило і так уже 669.000 то з кінцем року воно зросло до 1,486.000, в січні 1926 р. до 2.000.000 й дійшло в половині лютого до 2,059.000, до чого треба ще дочислити кругло $2^1/_2$ міліона частинно занятих безробітних, т. зв. „Kurzarbeiter-ів" (15. II — 2,301.000). Таксамо стало зростало число банкроцтв, конкурсів і виносило в квітні тільки 9?0, але в жовтні 1925 р. вже 1343, в листопаді 1797, в грудні 1960, а в січні 1926 р. навіть 2092 (з фірмами під урядовою контролею т. зв. ґешефтсавзіхт аж 3645), обхоплюючи тепер уже не лише так звані інфляційні фірми, основані від 1919-ого року, що до осени 1925-ого року становили кругло 70 проц. усіх банкроцтв, але й деякі старі фірми та підприємства, що давали від листопада 1925-ого року вже 60 проц. усіх конкурсів.

Цей стан відбився зараз відємно на цілій державній господарці. Зменшилися державні приходи з податків, відчула це почта, а особливо залізниця. Оборотовий податок (Umsatzsteuer), що приніс ще в жовтні $156^1/_2$ міліона марок, обнизився в листопаді до 97 міліонів, у грудні до 83 міліонів, а в лютому 1926 року навіть до 70 міліонів марок. Податок від платень (т. зв. Lohnsteuer), що в половині 1925 р. давав що місяця около 150 міліонів марок, зменшувався теж помітно й виносив уже в жовтні 1925 р. 121, в листопаді 118, в грудні 115, в січні 1926 р. 106, в лютім 81, а в березні лише 78 міліонів марок. Комунікаційний податок спав до половини, з 30 міліонів (у літі 1925 р.) до 16 міліонів (у лютому 1926 р.), з чим у парі йшло стале зменшування з кожним місяцем запотребування товарових вагонів (у листопаді 3,200.000, у грудні 2,800.000).

Загалом приплив важніших податків зменшувався з місяця на місяць і це видно найкраще із отсього зіставлення:

Місяці квітень-червень 1925 р. дали 1,355 міліонів податку, місяці липень-вересень 1925 р. дали $1,218^1/_2$ міліонів податку, місяці жовтень-грудень 1925 р. дали $1,209^1/_2$ міліонів податку, місяці січень березень 1926 р. дали $1,050^1/_2$ міліонів податку.

Таксамо стало обнижувався прихід з найважнішого для Німеччини податку особисто-доходового й виносив в останньому квартали тільки 552 міліони марок проти $680^1/_2$ міл. у першому чвертьріччу 1925/26 р.

З другого боку збільшилися значно непродуктивні видатки, особливо запомоги для безробітних, які досягали в лютому 1926 р. 120, а в березні майже 150 міліонів марок, забираючи державі щомісячно 40—50 міліонів марок.

Упала теж значно німецька продукція, в деяких галузях виробництва навіть на половину, зменшилася значно внутрішня торговля й закордонний вивіз, а рільництво опинилося в дуже скрутному положенні.

В лютому 1926 р. ця кріза осягнула найвищу точку, хоч уже в першій половині січня були познаки успокоєння й частинного оживлення. Спільним заходам правительства й керовничих господарських кол удалося заспокоїти загал, оживити грошевий ринок, пізнати промисл, торговлю та закордонний вивіз, а рівночасно зменшити безробіття й понизити ціни на найважніші вироби й засоби поживи.

Німецьке правительство перше приложило рук до санації економічного положення, знижуючи значно податки й впливаючи безпосередньо та через німецький банк на поліпшення грошевого ринку та стабілізацію німецької марки. Правительство знизило особисто-доходовий податок, дало значні облекшення в сплатах, знесло давні тяжкі проценти від проволок, обнизило оборотовий податок у жовтні 1925 року з $1^{1/2}$% на 1%, а в травні 1926 р. на 0·75%, знесло девізові обмеження, зменшило на половину дотеперішні біржеві провізії, оживлюючи через те рух на біржі, переміняло невідповідні постанови про надзір над слабими фірмами й подбало про кредитову допомогу та піддержку вивозу при помочі державних ґарантій та обезпечення кредитів (нпр. 300 міліоновий кредит для Союза радянських республик, заключення окремої умови для обезпечення експорту з Мінхенським реасекураційним товариством, Франконією й Франкфуртським загальним товариством обезпечень і т. д.). Правительство не забуло теж про хліборобство й потрафило заавести ряд ощадностей в адміністрації, обертаючи заощадження та надвишки на нові публичні роботи, що вплинуло корисно на оживлення робочого ринку й зменшення безробітних.

Незвичайну й важну роботу взяв на себе Німецький державний банк, що потрапив спокійною й умілою рукою вплинути на поправу конюнктури, а зокрема на вдержання валюти й відповідний та корисний розділ грошей та кредитів. Німецькому державному банкові треба теж завдячувати приплив чужого гроша зза границі при рівночаснім спинюванні затягання менше потрібних заграничних кредитів на менше продуктивні цілі. Під впливом Нім. держ. банку й зручного фахового міністра д-ра Курціюса змінено теж дотеперішню фінансову державну господарку в напрямі реальнішого буджетування й зменшування надто великих і непродуктивних фінансових резерв.

Великі користи принесли дальше нові торговельні умови з цілою низкою держав (Еспанія, Данія, Портуґалія і и.) і навязання тісніших торговельних зносин зі Злученими Державами Північної Америки, що довели до звільнення великих грошевих сум із зафантованої власности німецьких горожан в Америці й незвичайного зросту перевозового руху.

Одначе не менше велику пайку заслуг у теперішній поправі господарчих відносин у Німеччині має сама німецька продукуюча й перепродуюча

суспільність. Німецька індустрія не ждала на допомогу правительства, а зрозумівши положення й вимоги ситуації, сама забралася до санації, пристосовуючися до нових обставин. При помочі подрібних студій та нарад — особливо важні з цього боку весняні зїзди німецьких промисловців і торговельників — переведено на протязі року просто нечувану *раціоналізацію* господарства, зменшуючи продукційний апарат, спинюючи непентовні підприємства й перетворюючи істнуючі відповідно до капіталу й зменшеного або зміненого запотребування та збуту, а що найважніше допроваджуючи, згідно з домаганнями заслуженого знавця господарства Зіменса на зїзді продуцентів, до поважних *фузій* цілих великих галузей місцевого, а навіть закордонного промислу.

Подібні спроби раціоналізації перенесено і на сільське господарство. Міністо хліборобства Гаслінде, що чимало заслужився в справах хліборобських кредитів, заговорив уже про однотиповість хліборобської продукції (на прим. масла й сира) на зразок Данії й Голяндії, а Хліборобський Союз пропагує вже з успіхом гадку про пристосування предметів хліборобської продукції до запотребування й виплатности.

Такі самі прояви показалися в краєвій та *заграничній торговлі*. Повстають нов закупочні спілки, нові концерни купців, нові центральні підприємства в роді берлінського Тіца, що викупив переважну частину всіх берлінських і і загально-німецьких магазинів продажі, нові однотипові магазини на зразок американських з одностайними цінами, впроваджуються нові способи реклями колективними засобами, а вкінці в пристосуванні до обставин орган'зуються окремі концерни кредитуючих фірм для покупнів товарів на сплати.

Господарче життя Німеччини змінилося на протязі року недопізнання й скріпилося настільки, що вже знов зачинає грати поважну ролю у світовому господарстві, хоч усе ще стогне під тягарем наслідком версайського мира й його репарацій. Німеччина, перебуваючи таку велику господарчу крізу, всеж таки додержала всіх своїх зобовязань на основі Довового договору й заплатила точно по 31. серпня минулого року 1,?20 мл'онів марок (з цього 595 міліонів з доходів залізниць, 250 міл. з загального державного буджету, 250 міл. з комунікаційного податку й 125 міл. із процентів від промислових облігацій). Що більше, вступаючи 1. вересня м. р. в третій Дововий рік. Німеччина ради дальших облекшень у сплачуванні згодилася заплатити в біжучому році на 300 міліонів більше, себто 1,520 мл. марок!

Німецька *господарча конюнктура*, хоч іще не блискуча й не в усім запевнена, показує взагалі незвичайно вдоволяючий й богато обіцюючий образ.

Число конкурсів і урядових контроль, що навіть перед війною в 1913 ому році виносило пересічно около 800 зійшло в жовтні м. р. навіть до 632. Число запротестованих векслів, що в січні 1926 ого виносило кругло 32 200, спало в жовтні м. р. на 4024 при рівночаснім спадку запротестованої суми з 47.9 мл'онів на 5,2 міл. марок. Зменшилося також значно число безробітних (з 2 міліонів до 1,?00.000), хоч поступ на цьому полі ще найменший. Урівень цін не піднявся вгору, а навпаки понизився, спадаючи при готових виробах з 153,8 (в жовтні 1925) на 140.29 (в жовтні 1926), а при промислових сирівцях з 137,0 на 123,3.

Найбільша переміна наступила на грошевому ринку, що на протязі 1925 року визначався незвичайним браком капіталу й дуже високими процентами. Тепер ринок пересичений грішми, процентова стопа сильно понизилась, а короткоречинцеві позички можливі в кождій хвилі; тільки для довгоречинцевих позичок ще ринок утруднений та узалежнений від добрих ґарантій. Збільшилися ощадности в щадницях (з 1·4 міліярда в жовтні 1925 на 2·7 міліярда в вересні м. р.), наплило богато чужого капіталу з довгоречинцевих заграничних, особливо американських, англійських і голяндських позичок (на протязі обидвох Довових років разом 3 072·2 міліонів марок, з того 64 прц. з Америки, 15 прц. з Англії, 9 прц. з Голяндії і по 6 прц. зі Швайцарії й інших країв), а крім цього значні суми прибули з домашніх скриток. Німецькі банки, хоч обнизили дисконт до 5 прц., не могли завсіди всього капіталу заангажувати в краю й мусіли його часто льокувати за границею (нпр. в Англії). З другого боку легкість гроша причинилася до незвичайного оживлення на біржі, де пересічний курс акцій на протязі року піднявся з 75 8 прц. на 132 7 прц. й уможливила випущення значного числа нових емісій акцій. Вистане згадати, що за 9 перших місяців 1926 року ульоковано на біржі 1026 міліонів марок нових акцій та 2.170·1 міліонів позичок, а крім цього за границею (в часі від 1. X. 1925 р. по 1. X. 1926 р.) 1.769 міл. марок позичок.

Це оживлення проявилося вкінці в заграничній торговлі, яка доходила до 1 міліярда марок місячного вивозу й від липня цього року ніколи не спадала нижче 800 міліонів марок. Одначе про це поговоримо докладніше в слідуючому листі.

З. Кузеля.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Радянська Україна.

Як ділять вільні землі?

Харківські „Вісти“ з 29. грудня приносять інформацію такого змісту:

Президія ВУЦВК-ту розглянула дня 28 грудня справу виділення землі для німецьких переселенців. В Пришибському та Молочанському районах на Мелітопільщині є біля 22 тисяч десятин вільної землі. Президія ВУЦВК-ту вирішила дати з того фонду 5.000 десятин селу Великий Токмак, де мешкають переважно українці. 1.600 десятин закріпити за духоборами, що переселюються сюди з Канади весною 1927 р., а решту землі вирішено вдвести для німецьких переселенців. Через те, що в Пришибському та Молочанському районах живуть головно Німці — там утвориться компактна маса німецького населення, що полекшить, як кажуть „Вісти“ — роботу в справі культурного та економічного його розвитку. — Ось таким чином українська земля попадає все як не у руки жидів, то в руки німців або аж канадійських духоборів, а то й інших спеціяльно спроваджуваних зпоза України елементів. Діється це тоді, коли українські селяне в пошукацці за землею мандрують аж на Сибір.

Орґанізація виробництва йоду на Україні.

Народній комісаріят здоровля ухвалив про висилку наукової експедиції до Одеси, яка має прослідити дані, чи не вдалось би в Одесі заснувати фабрики йоду, що його виробляли б з морських ростин Чорного Моря. На утримання експедиції асиґновано 10 тисяч карбованців.

Населення Харкова.

На основі цьогорічного перепису видно, що населення Харкова сильно зросло. Остаточні підрахунки подають загальну цифру 410.267 душ. З тогож перепису виходить, що Харків має 22.484 домоволодінь, а в 1923 р. мав їх лише 19.077. Те саме діється з помешканнями (кватирами). В 1923 р. було їх 61.115, а в 1926 р. є 69.234.

Представники України до буджетової коміс. СРСР.

Президія ВУЦВК-ту рішила доповнити представництво УСРР. у Союзній буджетовій комісії такими особами: Кіркіж, Сербиченко, Буценко, Затонський, Лісовик і Шліхтер.

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ.

Ars una - species mille!

Між кооперацією й індивідуальністю в мистецтві.

Людям, які облегчують собі орієнтацію в минулому й сучасному при допомозі маркантних дат, періодів, імен і т. п. „шуфлядок“, можна би з повною сатисфакцією закомунікувати, що останнє десятиліття [1917—1927] позначилося в нашому культурно-духовому життю несподівано буйним, широким і задивляюче життєздатним рухом у ділянці образотворчого [пластичного] мистецтва. В роках, в яких українська наука на силу тільки вдержалася на досьогочасному рівені — продукуючи перш за все компенції та підручники, в роках, в яких література а в першу чергу поезія, вибившись з колодок „просвітянської“ традиції дармо шукала своєї форми і свого виразу на означення спеціяльних пережиток нації, пластика, та сама, яка досі майже не виходила поза рамці домових, позаобовязкових вправ, блиснула на українському небосклоні пишним сузірям першорядних й другорядних величин, простяглася безконечною молочною дорогою ріжномастих мистецьких гуртів та угрупувань.

Для нагадности звернено тут увагу на два дуже характеристичні явища. В 1917. р. повстала в Києві, начебто з нічого, і ніби без традиції — *Українська Академія Мистецтв*. Несподівано й неждано найшлися для неї вчителі, поміж якими були такі величини, як геніяльний графік Ю. Нарбут, европейської міри маляр О. Мурашко, творець нового монументального малярства М. Бойчук, а далі брати Кричевські, пейзажист Бурачек і цілий ряд інших, про яких відношення до мистецтва а головно до українського мистецтва, за малими виїмками, не було серед громадянства хочби й приблизного уявлення. Для загалу громадянства, виключаючи втаємничених, було це обявлення я першого ряду, одушевляючий результат — української революції в як й заломалися не тільки старі форми суспільного життя але й зродились нові форми і шляхи для розвитку матеріяльної й духової культури. Зразуж таки довкола названих учителів найшлися учні, що теж для загалу несподівано зявилися не знати звідкіля, а чейже, скільки їх там не було, то в кождого був вже окремий шлях мистецької освіти і свій ідеал, своя мистецька релігія. Нині більшість з цих учнів це вже закінчені мистці, з закріпленим мистецьким світоглядом і з замкненим кругом не тільки мистецьких інтересів, але й зновуж таки учнів та консументів довкола себе. Це і є той мистецький рух, ця атмосфера, що похожа на дивіну, яка все порване на своїому шляху. Серед змінених умов суспільного життя й державного устрою, перемінилася не тільки назва Української Академії Мистецтв в Києві на „Художній Інститут“, але змінилися в цій установі люди, вчителі і учні а разом з ними й їх мистецькі ідеали. Поминаючи ті зовнішно-формальні переміни, які утворились із офіційного наказу, не можна не признати, що тут на ґрунті Київської мистецької школи, еволюціонувало само мистецтво — ширшало в досягненях і ріжничкувалося в засобах. Згори кинуто клич — приміненя мистецтва до вимогів життя і то своєрідно понятого „пролетарського“ життя тоді, коли в нутрі установи проходила кріза, боротьба утворених чільними представниками школи гуртків, що мов релігійні секти в найкращій вірі й найшляхотніших замірах поборювали себе і нищили взаїмно. Бо хоч для незаанґажованого в тій боротьбі загалу консументів мистецтва з давен давніх вкорінилася віра в те, що ars una — species mille“ то не на сили на світі, яка моглаб переконати в непорушности цеї тези тих, що є творцями мистецтва; для них, для кожного з них з окрема є і мусить бути „ars una“ але й „species una“, і то не інша, як та, яку репрезентує даний гурт чи чолова його індивідуальність. Колиб було інакше, було би зле, бо тільки в боротьбі є життя і творчість, у ній тільки виковуються нові, життєздатні форми виразу. І те, що спокійного громадянина очарованого кличем „в єдности сили“ трівожить і нервує в зустрічі з життям мистецтва, є в тій царині єдино доцільне й творче.“

Викликана зміною державного устрою України еміграція приднiпрянських мистців на Галицьку Україну, була тим заплоднюючим наше культурне життя ферментом, який зрушив мистецтво галицької закутини з мертвої точки обожання мистецьких ідеалів штучно годованих на пісковатому ґрунті Кракова. І зновуж таки несподівано для загалу повстала у Львові широко закроєна і, як здавалося, глибоко заложена мистецька організація „Гурток Діячів Українського Мистецтва“. Громадянство, яке любить „мир і згоду“ зустріло мистецьке обєднання з симпатіями, можна сказати, з захопленням, подиктованими щирим почуттям громадськости і кооперації, що мали бути запорукою творчости і сили нової установи. Перша виставка Гуртка була просто своєрідним святом; з неменшою святочністю пройшла й друга виставка. Але вже на третій відчуло громадянство, що в мові „Гуртка“ приходять якісь терти і особисті непорозуміння тоді, коли четверта, на силу вже устроєна виставка була тільки наглядною картиною розвалу в нутрі гуртка і дірняву тих ідеольогічних статутів, які кілька літ тому покликали нашу установу до життя. Ті з громадянства, яким добро рідної культури лежало на серці, затрівожились і знервувались. Як це так — пяти літ не сповна простояла орґанізація і вже немає виглядів на те, щоб вона простояла шестий? Чи в нас вже мусить так бути, що ніякий почин не вдержиться понад момент соломяного вогню? А тимчасом усі ті нарікання і ломання рук під оглядом орґанізації були тільки одним великим непорозумінням.

Люди, настроєні духом громадськости, визнання, спільности й кооперації, не знають й не прочувають одного, що все те разом, хоч яке воно з суспільного боку миле й привабливе, є в життю мистецтва, яке не хоче бути ремісничою продукцією не тільки не мислиме, але просто вбийче. Бо коли створений умовами життя „Гурток“ перевів провірку сил, коли їх запрезентував й довів до відома громадянства, то з того моменту роля його була покінченою, завдання вповні вичерпане. І нічогоб не помогли ідилічні відносини поміж членами мистецької орґанізації, нічого не помоглиб декламації на теми кооперації там, де кооперація, де спільнота шляхів є рівночасно смертю індивідуальностей, занином самої творчости як такої. І тому розвиток кожної мистецької орґанізації, коли вона не є орґанізацією професії, треба вітати як заповідь формування цілого ряду нових, зновуж таки на коротку мету споюваних угрупувань, які силою природного закону дійдуть і мусять кінець кінців дійти до грані, від якої починаючи дальша співпраця є тільки даремною втратою сил і енерґії.

Громадянство є консументом мистецтва; мистці є його творцями. Між одним і другим є ціла безодня ріжниці поміж пристрасною, фанатичною вірою в єдиноспасаємість індивідуального мистецького ідеалу, який мусить мати не менше індивідуальну форму виразу і релігією громадянства для якого іствує „ars una — species mille“

Сакраментальна „розвязка“.

Як польська соціялістична молодь „розвязує“ українську квестію.

„Розвязкою“ української квестії постійно займається польська партія соціялістична. В теорії признає вона право самоозначення—на експорт для заграниці, а право автономії—на внутрішній ринок. Екстрактом тих двох підвалин пепесівської політики є справа українського університету. Правду кажучи, ніхто так завзято і послідовно не обстоював Львів — як осідок будучого українського университету, як пепесівці, маючи певність, що соймова більшість не допустить до цього. А одночасно вони з повною посвятою голосували за законом з 31. липня 1924 р., що знопив права української мови в суді, адміністрації, нотаріяті, на почті і залізниці та ліквідуючим українське всенародне шкільництво.

За „батьками“ пішли й сини. Саме на днях (5. і 6. січня) відбувся у Львові зїзд „Союза незалежної соціялістичної молоді“ (студентської), на якому розглядано українську квестію. Відповідний реферат виголосив студ. Селлецький. На основі незадарного і замазаного змісту того реферату, поданого „Дзенніком Людовим“, „розвязка“ української квестії представляється ось так в освітленні молодих соціялістів:

„Референт зясував низку економічних моментів з історії України, після чого вказав, що теперішні умови співжиття з Українцями на території Східної Галичини (в оригіналі — очевидно — „Малопольскі Всходней“) з кожним днем погіршуються, а єдиною розвязкою тієї актуальної квестії є справа негайної полагоди української квестії в Польщі. Бесідник ставить резолюції, що домагаються унормування польсько-українських відносин. Варшавська делегація ставить в українській справі горячо оплескуване внесення надання (sic!) українцям територіяльної автономії Сх. Галичини (sic!) та негайного заснування українського університету у Львові, як осередку культурного життя українців Сх. Галичини, протиставляючись усяким спробам творення того університету поза тим осередком“.

Після того піднесено ентузіястичний оклик на честь вільної і незалежної соціялістичної України.

Як бачимо, польська соціялістична молодь невільничо ступає слідами своїх батьків, омотана звоями безпринціпної пепесівської спекулятивности. Вона залюбки ставить чортові свічку, а Богові огарок. Право самоозначення втратило вже — очевидно — своє значіння з моментом здобуття Польщею незалежности. Але українську квестію треба якось розвязати, бо вона іствує. І тому молоді пепесівці гукають Єдиною розвязкою української квестії є полагода українського питання в Польщі. Якжеж та полагода повинна відбутися, щоби наступила розвязка української квестії? Дуже просто: територіяльна автономія для Сх. Галичини (північно-західні українські землі не входять в рахубу) і український університет у Львові. Після ухвалення таких резолюцій можна піднести оклик на честь вільної і незалежної соціялістичної України і — „розвязка“ довершена згідно з тим, quod erat demonstrandum.

Грізні події на Далекому Сході.

Найновіші події в Китаю починають непокоїти весь світ. Китайський націоналізм не погорджує ніякими засобами боротьби з чужинцями. Вістря ненависти звернене в першій мірі проти англійців, а далі проти японців та французів. На шовіністичних інстинктах китайців грають незвичайно вміло большовики та використовують китайських націоналістів як знаряддя в своїй боротьбі проти Англії. Телеграми останніх днів принесли алярмуючі вісти, що у великій пристані Ганкоу китайські націоналісти заатакували англійську дільницю поставили ультіматичне домагання, щоби всі англійці негайно покинули місто та передали китайцям усі концесії, які держали в своїй управі, а крім того, щоби англійський консуль негайно опустив місто.

Домагання ті підтримували китайці такими переконуючими аргументами, що англійську дільницю взяли в оборону китайські війська. Під прикриттям китайських військових відділів англійське населення евакуувалося на кораблі та виїхало в напрямі до Шангаю. Англійський консулят є теж під охороною китайських військ. На ньому не повіває вже англійський прапор, а консуль скривається в будинку. Такі самі вісти наспіли з Кін-Кіянг. Англія вислала до Китаю воєнну фльоту, зложену з 9 кораблів.

Відень, 9. січня 1927.

Часописи повідомляють, що положення в Шангаю поважне. Чужинці вижидають спільної акції великих держав. „Юнайтед Прес“ повідомляє зі Шангаю, що ген. англійський консуль заключив із кантонським міністром закордонних справ умову, на основі якої китайські війська мається забрати з англійської концесії.

Париж, 9. січня 1927.

„Шікаго Трібюн“ повідомляє, що до Ганкоу приїхало 5 американських панцирників.

Димісія мін. Бартеля.

Д-р Добруцький міністром освіти.

Варшава, 9. січня 1927.

Президент Річипосполитої підписав дня 9. січня два нові декрети: 1) до д-ра Каз. Бартеля, міністра освіти і керовника міністерства віроісповідань релігійних і публичної освіти, яким звільняє його з порученого йому керовництва міністерства віроісповідань релігійних і публичної освіти; 2) до сенатора д-ра Густава Добруцького, яким іменує його міністром віроісповідань і освіти.

Проф. Бартель лишається дальше в уряді в характері віцепремєра.

Д-р Добруцький, вибраний сенатором з лісти „Піяста“ зі станиславівського воєвідства, перейшов опісля до „Визволення“, а тепер належить у сенаті до Клюбу Праці. З фаху Добруцький є лікарем і директором окружного шпиталю в Станиславові.

Найближче засідання сойму.

З причини Різдвяних Свят гр.-кат. і православного обряду в нарадах соймових комісій зарядженно перерву до 11. ц. м. Перше пленарне пофериіяльне засідання сойму має відбутися між 20—25 січня ц. р.

Стріча Черчіля з Мусоліні́ем.

Льондон, 9. січня 1927.

„Ексчендж Телеграф“ повідомляє, що Черчіль стрінеться 15. січня з Мусоліні́ем у Женеві або Римі. В конференції візьме участь і італійський міністр скарбу Вольпі.

Спроба державного перевороту на Мадярщині.

Будапешт 9. січня 1927.

Члени партії радикальних соціялістів домагалися на тайних зборах, щоби партія на силу перевела зміну державного устрою на Мадярщині. Поліція, що віддавна слідкує акцію тої партії, ввійшла на збори й арештувала богато учасників.

Повстання в Альбанії.

Білгород, 9. січня 1927.

Північна Альбанія сталася знову театром повстання. За зброю вхопили магомеданські племена.

Війна Злучених Держав із Мексиком?

Льондон, 9. січня 1927.

З Ню Йорку повідомляють, що війна Злучених Держав із Мексиком зачинає бути правдоподібною. Президент Мексику Калляс заявив, що рішився оголосити декрет, на основі якого сконфіскується американські нафтові концесії. У відповіди на те амбасадор Злучених Держав у Мексику заявив, що конфіскату нафтових концесій у Мексику уряд Злучених Держав уважатиме причиною до війни.

Американська фльота відплила до Нікараґуї.

Льондон, 9. січня 1927.

Злучені Держави вислали на води Нікараґуї воєнну фльоту з 15 воєнних кораблів. Командант фльоти Лятімер одержав із Вашінґтону приказ не допустити довозу зброї до Нікараґуї з Мексику. Лятімерові позволено також висісти на території Нікараґуї.

Ухвали ревельської конференції.

Берлін, 9. січня 1927.

Часописи приносять вістку, що ревельська конференція міністрів закорд. справ Латвії, Естонії і Фінляндії ухвалила відновити переговори з большовиками в справі ґарантійного пакту. Поставлено як умовину, що такий пакт не міг би містити постанов, суперечних із принціпами Ліґи Націй. Конференція в Ревелі (Талліні) постановила одночасно змірити до створення скандинавсько-балтійського бльоку держав для спільної оборони своїх справ у Раді Ліґи Націй.

Безробіття в Анґлії.

Льондон, 9. січня 1927.

Урядові викази подають, що тепер є в Анґлії 1,351.000 безробітних, себто 51.621 осіб більше, як у минулому тижні.

Кольбан у Катовицях.

Женева, 9. січня 1927.

Вчора відїхав до Катовиць шеф секції нац. меншостей при Лізі Націй Кольбан, щоби запізнатися з положенням німецького шкільництва на польськім Гор. Шлеську.

Відгуки дня.

„Укончавший арґонавт“.

Переді мною лист:

„Високоповажаний Пане Добродію.

З многих сторін зачував я, а спеціяльно від моєї цьоці п. Ґілевичевої (вул. Руська ч. 18), про донечку Вп. панни Марійки. Мимо того, що передовсім повинна грати ролю тут симпатія, я, хоч незнакомий, осміляюсь просити о руку панни Марійки. Я єсьм кандидатом до женячки, укінченим богословом і прошу о позволене прибути до вашого дому. Наперед одначе подам свої домагання, бо хоч повинна грати ролю тут симпатія, не хочу робити заводу ні собі, ні другій особі.

1) Утримання до ординації і по ній найменше 6 місяців.

2) Гроші на удержане в семинари підчас ординації і инші видатки.

3) Поміч на першій посаді.

4) 1000 зол. на убір перед шлюбом.

Я знаю, що передовсім повинна грати ролю тут симпатія і тому я радо запізнався б особисто. Коли пан Добродій годиться, то прошу прислати 10 зол. на дорогу.

Адреса:

Іван Мезевич,
укінчений богослов
в Крутивертах
почта Качівиски.

Поздоровлення і поклін для Вп. Пана Добродія, Вп. п. Марійки і цілої родини.

І. Мезевич“.

Стільки лист, що лежить переді мною. Властиво не треба до нього нічого вже додавати. Сам за себе і про себе говорить стільки гарного, розумного і „бонтонного“, що зайві йому всякі коментарі. Але моя вроджена балакучість не дає мені замовчати.

Скільки сентименту в того укончавшого молодця! „Повинна грати ролю передовсім симпатія“... Як гарно сказано! Здається, ніодин з колишніх богословів не втяв би так.

А яка вирозумілість для нинішніх відносин!

„Про донечку Вп. панни Марійки“...

Значить, знає, що панна Марійка доховалася вже донечки, а він не тільки не відбирає їй дівочого титулу, а ще й „о руку“ просить. Хто зна, може хоче бідолашну охоронити від неслави?! В такому разі „укончавший“ кандидат до женячки, крім вирозумілости, має ще й велику дозу милосердя.

Накінець про домагання... Хтось міг би закинути авторові матримоніяльного листу, що він — матеріяліст зі шкірою носорога... Це булаб велика кривда для ідеально думаючого петента. Адже всі „домагання“ є на те, щоб запевнити хліб і щастя подрузі життя. Нема в тім нічого матеріялістичного ані обвіяного світським духом...

Переді мною лист, а мені пригадуються з оповідань і переказів давні часи, часи наших батьків.

Чи були тоді такі укончавші арґонавти?!...

А як і траплявся який, що чобота не міг перед шлюбом узути, то стиліста такого напевно тоді не було.

Галактіон Чіпка.

Великий влом у Львові.

Дня 6. січня доконано сміливого влому в самім середмісті Львова. Злодії розбили касу філії фабрики полотна братів Чеховичка в Андрихові, що є при вул. Третього Мая ч. 8. В ріжних убікаціях є тут магазини полотна і сукна. Згаданого дня з огляду на свято трьох королів не відіслано з каси грошей, а вплинуло їх за один день 8.608 долярів і 20 тисяч золотих. Вломники мусіли бути добре обзнакомлені з відносинами в касі фірми і мусіли знати, що гроші лишилися того дня в касі. Заки взялися розбивати касу, вистелили цілий льокаль сукном (якого в фабриці є подостатком), щоби не було чути, як розбиватимуть касу. Забрали всі гроші, а саме 8.608 дол. і 20.000 золотих, полишили менше вартісні книжечки і папери, які може зреалізувати лише власник. Тепер мокрими ганчірками пообмивали сліди рук із каси, щоби не можна було поробити дактильоскопійні знимки. Влом запримічено щойно на другий день, коли функціонарі бюра прийшли до служби. Повідомлена поліція перевела слідство, яке покищо не дало ніякого позитивного висліду.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє святочне число нашого часопису сконфісковано за два місця у вступній статті „З вечірньою зорею“ і за одно місце у статті „Двосічна зброя“. Є це 2 конфіската на початку цього року.

— **„Славянський обряд“.** Польська преса вряди годи дивується, що чужина зовсім не орієнтується у польських відносинах. Прошу послухати такої телеграми повтореної дослівно польськими часописами. „Вильна 5. січня. Тутешня епископська курія одержала повідомлення, що в найближчім часі 11 православних парохій у волковиськім повіті перейде на славянський обряд“.

— **Темна „урядова“ хроніка.** Бувший голова слідчого уряду у Варшаві, Людвик Курнатовський, який у звязку з ріжними зловживаннями втік на чужину, вернувся тепер добровільно і піддається судові. За 2000 зол. кавції він ходить свобідно і жде суду. — Найвисша державна контроля у Варшаві почала слідство в справі зловживань у тютюневім монополю і ствердила вже, що посередникові Луксікові потурали як неофіціяльному посередникові з боку югославянського. — Скарбова влада у Бельську викрила свіжо величезні податкові зловживання у фабриці горілок і лікерів, біля Бельська.

— **Трупи.** У селі Зашків, біля Львова, найшли при дорозі трупа молодого парубка Затичку, висланого з млина для купна збіжа. Є підозріння, що його вбили з мотивом грабунку купленого ним збіжа. — На львівській залізниці поїзд переїхав на смерть служачого Одинця, який у пянім стані хотів перейти через шлях. — В Устриках Долішніх розбила собі голову до криниці стара жінка Блазник. — У селі Телесниці 14-літня дівчина Павелчак найшла пальник ручної гранати, яка вибухла і вбила її. — При накладуванні електричних дротів згинув в Устриках під переверненим стовпом робітник Бліцас.

— **Батько вбиває сина-злодія.** У селі Гаях біля Стрия трапилась цими днями зворушуюча сільська трагедія. Господар Іван Михайлишин продав на торзі корову за 320 зол. Вертаючи до хати, повернув по дорозі до свого брата Василя і радився в нього, що має зробити з цими грішми. Син Василя, Михайло, був при цій розмові, а коли вуйко Іван збирався відходити, заявив охоту провести його кусень дороги через ліс. У лісі молодий парубок Михайло вийняв револьвер і пригрозив вуйкові, що коли не віддасть йому грошей, то негайно його вбє. Іван Михайлишин переляканий віддав гроші, ще й мусів присягнути, що не видасть свого підприємчивого сестрінка. На другий день уранці, його рідний брат, Василь відвідав його, з просьбою: позичити йому 50 зол. Іван не мав. Брат не вірив. Коли цей не розумів, де він міг подіти гроші, Іван сказав правду. Тоді Василь вернувшись до хати, розбив сокирою скриньку свого сина, а найшовши там гроші брата, ждав на сина, а коли цей прийшов до хати, зарубав його сокирою. Після цього сам передав себе в руки поліції. Ця велика родинна трагедія є доказом, як сильно в нашім народі закорінене почуття чесности. Батько не міг перенести ганьби, яку стягнув на його голову син таким учинком.

— **Літературна чужинна хроніка.** М. Горкий приготовляє нову повість з жовтневої революції [большовицького перевороту]. Радянська преса висловлює думку, що ця повість буде так само слаба, як його остання драма, тому що він жив у чужиннім середовищі. Одночасно Горкий друкує свої спомини в міжнароднім журналі „Европа“ видаванім в Італії франц. мовою „На шляху мого життя“. — Відомий французький драматург Жіль Ромен, що написав недавно „Диктатора“ виставив нову пєсу „Жан Ле Мофранк“, якого героєм є анархіст. — Сенсацією політичної літератури будуть спомини льорда Абернона, бувш. англійського посла в Берліні, який напише історію німецько-французько-англійських взаємин з останньої доби своєї дипльоматичної праці. — Французьке товариство письменників роздало 5 щорічних нагород з ріжних фондів і заповітів. Одну дістав Моріс Бобур [Beaubourg] за всю літературну діяльність. Нагороду „Бальзака“ дістав поет Фаґіс, денникар Гельсі, Ені, Морієр і Ляду. Нагороду „през. респ.“ признано Бартелемі, критикові „Меркюр де Франс“; нагороду „Шашар“ одержали два пис.: Ляфаш і Лефевр. Щорічну нагороду „письменників“ дістав відомий дуже оригінальний письменник Андре Сюарес, який не приняв її, мотивуючи це тим, що не одержавши ніякої нагороди за дотеперішню довголітню працю, рішив не приймати ніяких, тому, що вони сильно... спізнені.

— **Чимохіть весела хроніка.** З „Комсомольської Правди“ ч. 295 довідуємось таку історію: Голова юнсекції (секції молодости?!) центрального клюбу міста Казань склав, видрукував і поширив між молодю анкету, в якій находимо між іншим такі питання: Чи можна пудруватись і малюватись, а коли ти не пудрується, то чому? Чому шиєш сукні з розрізом, спеціяльно на те, щоби видко було мережки твого біля? Чому і для якої цілі стараєшся показувати своє тіло, свою бадьорість і т. д.? Як ти дивишся на самовбийство (коли хоче тебе зрадити улюблена дівчина або хлопець, — коли тебе виключать з партії, комсомолу ас посa-

дать у вязницю)? Чи даєшся „по матірському" іколи? Із скількома мущинами мала ти зносини? Чи спас ти кого й защо? Як дивишся на справу, коли дівчина перша тобі освідчиться? Як дивишся на зігнання плоду? Чи шкідлива полова стриманість? Чому дівчина не купує білетів для хлопців до театру і до кіна?" Казанська комуністична молодь може заповнити неодну університетську катедру, коли вміє відповідати на такі питання!

— **Новий спосіб фальшування грошей**. Парискька поліція арештувала банду ошуканців складену з трьох Говіндців і трьох Поляків, які винайшли новий спосіб дурити людей. Мешкали вони в однім готелі, де приладили всякі апарати, машини, фляшки з ріжною рідиною. Вони звертались до ріжних темних промисловців і пропонували їм фабрикувати фальшиві гроші; на це брали вони від спільників правдиві банкноти, потрібні їм для підрібки. Ці гроші від клієнта клали в окрему скриньку, через яку пускали електричну течію. Тоді неждано вибухав огонь і банкноти горіли. Ошуканці просили вибачення за таке нещастя, а клієнти, річ ясна, не звертались з жалобою до поліції. У скриньці, що зідала чужі гроші, було подвійне дно. Ошуканці їздили з цим винаходом по всій Европі і довго вели свій модерний інтерес.

— **Світова хроніка**. Кілька днів тому помер у Відні маляр Людвіґ Кох у 60 р. життя, відомий своїми військовими та спортовими образами. Підчас війни їздив він і по Галичині, малюючи жорстокости воєнного життя і залишив по собі величезний альбом воєнних нарисів. — Так зв. еспанська гопка шириться також у Франції та Швайцарії. В окрузі Мопеле'є вмерло на неї 93 осіб. — Протикатолицький рух у Мексику сильно зростає; у місті Леон арештували 11 католиків за революційну діяльність, а кілька з них засудили на смерть доразовим судом. — В Атенах почався суд над бувшим диктатором Пангальосом, який відповідатиме за бунт, грабіж державного добра й убивства. — Папа Пій XI. в офіціяльнім листі до кольонського архиєпископа кард. Шульца осуджує сучасну жіночу моду. — В Америці в місті Мільмінгтон голова індійського племени Оівбеїв, Вілімзон, 40-літній мущина оженився з поеткою Рогбінс, яка має вже... 70 літ! — Анунціо переслав з нагоди Нового Року Муссолініему таку латинську телеграму: „1927 рік чудес. Живи, будь здоровий і переможи!" — У Берліні помер хемік і професор Леопольд Шпіґель у 62 р. життя. Він займався головно органічною хемією і фармакольоґією. — У Льос Анджельос, у готелі, де мешкав боксер Демпсей, якісь його „приятелі" поклали в кальорифер динаміт і пляшку з бензиною в намірі позбутись суперників. Грубник випадково відкрив цей плян.

— **До бурсаків новосандецької бурси!** Щоби вшанувати память Радника бл. п. Василя Яворського, проситься всіх колишніх бурсаків і його приятелів та знакомих подати свої адреси до Гол. Т-ва „Просвіта" у Львові, Ринок ч.10. За ініціяторів: Григорій Сембрат, бурсак.

З судової салі.

Розправа 151.

Розправа з 21. XII. 1926.

Того дня весь час розправи заняла промова оборонця д-ра Шухевича. Замітна була в оборонця старанна підготовка і велика фахова ерудиція. Промова була основана в значній части на новіщих досягненнях визначних теоретиків права, тому перша частина промови мала, можна сказати, характер науковий. Вага промови оборонця виявлялася напруженою увагою всіх присутніх на салі і високим підйомом духа клієнтів зокрема.

Зміст промови приблизно такий: Почанаючи від найдавнішої минувшини, завсіди, хто кого обвинувачував то мусів свої твердження піддержати твердими, незбитими доказами. Аж на цій розправі зайшов перший випадок, що прокуратор задля недостачі конкретних доказів пропонував судові дофантазувати собі вину підсудних і виміряти їм відповідну кару. Той сам прокуратор поділив свідків на дві категорії, на свідків доказових і оборони: одні мали говорити саму правду, другі навпаки. Цього поділу не можна приняти тому, що перед судом кожний свідок має однакову вартість. Оборонець ділить свідків на категорії, за ежно від того, в якій матерії вони зізнавали. Особливо з великою резервою треба ставитись до зізнань функціонарів поліції. Кожний такий функціонар, коли свідчив перед судом, переважно розпочинав свої зізнання так: Тоді а тоді делеговано мене з Луцька чи зі Львова для обсервації комуністично-диверсійної організації і т. д. Кожний функціонар, коли приходив до якоїсь місцевости, вже був згори упереджений, що там мусить бути комуністична організація і він клав собі за точку амбіції таку організацію викрити. Прибуваючи з Луцька чи зі Львова, функціонар не знав місцевих обставин і тому мусів підшукати собі конфідента. Коли попадав на такого конфідента, як Костюк або Кобзур, то фабрикація ріжних сходин, присяг ітд. йшла дуже скоро. Функціонар поліції на брехливих відомостях конфідента будував кольосальну будівлю, що не мала в собі нічого з правди. Також через велику предметову впертість, що не чужа всім людям, функціонарі поліції дають дуже часто тенденційні зізнання, прим. перекручення змісту листу обв. Степанюка і Хомина. Ця тенденційність є результатом упередження і віри у вину обвинувачених. Один з найважніших свідків, аспірант Заремба, зізнав, що 4. IV. 1925 р. переслухав 27 осіб в часі від 6—8 години. Це зізнання видається неправдивим тому, що при перших поліційних допитах абсолютно не можна було переслухати такого великого числа людей і видобути від них такі широкі зізнання і в таких важних справах. Крім того зізнання Заремби починались навіть від тих самих речень, що в акті обвинувачення, з чого можна догадатися, що свідок перед зізнанням зреконструував свої зізнання на основі акту обвинувачення. Майже всі функціонарі як свідки виповідали свої кільометрові зізнання без заїкнення, наче „Отче наш", хоч зізнавали про події зперед кількох літ, вичисляли богато дат, імен людей, місцевостей ітд. Така феноменальна память навіть у високо-інтеліґентної людини є виключена. Чому такі інтеліґентні свідки, як надком. Мітлінер та Івахів у своїх порівнюючи коротких зізнанняхікалися і говорили дуже поволи? Чи не тому, що хотіли сказати правду?

Найважнішим доказовим середником є признання обвинуваченого, але само признання доказом не є. Підпрокуратор зазначив, що в перших днях ліквідації арештовані признавалися до своїх проступків під впливом враження заскочення, опісля, коли роздумались, то відкликували свої зізнання. Цей погляд, на думку оборонця, зовсім противний поглядам найбільших знавців кримінальної психольоґії. Першим психольоґічним актом в обвинуваченого є відруховий обяв оборони і він за всяку ціну старається не признаться до злочину. Щойно по довшій розвазі в арештованого появляються опортуністичні нахили і він признається. Признання це є обяв психічної депресії в обвинуваченого і чим пізніше признання, тим воно віродостойніше, бо обвинувачений прийшов до переконання, що треба признатися, не маючи іншого виходу з даної ситуації. В данім процесі призналося до вини 71 обвинувачених: таке масове признання не має дотепер ніде приміру. То не є признання, лише ложне самообвинувачення. Бо дійсно неправдоподібним видається, щоби люди, які присягали на вірність орґанізації і на збереження конспірації, які таїлися між собою — при допитах все виповіли поліції. Обвинувачені заявили, що признались під впливом фізичного терору. Дивним видається факт, що коли була така горячка до признавання, то чому не признались ті обвинувачені, що складали свої зізнання в суді?

Теоризованих можна поділити на 4 групи: 1) ті, яких бито при допитах, 2) ті, що бачили биття, 3) ті, що бачили сліди побоїв, 4) ті, що почули про побої.

Оборонець ставив питання в часі переслухання свідка-лікаря, чи відомо свідкові, що селяни, як говорять про побої, то мають нахил до гіперболізування; підпрокуратор підчеркнув цей момент у своїй промові і сказав що оборонець тим питанням, поставленим лікареві, хотів випрадати пересадність у зізнаннях обвинувачених про побої при допитах. Оборонець заявляє, що всі люди мають нахил до гіперболізування, не вільний від нього і прокуратор, що згадуючи про покусання псом обв. Кльоца, робив з того пса вже „дикого і скаженого"; а коли згадував про стискання пальців сталевими плитами, то кров уже „лилась пюрком", а не виступала лише під ніхтями, як зізнавав обвинувачений.

Знавець методи комунізму зізнав, що в серпні 1925 р. ком. партія видала обіжник до політичних вязнів, щоб вони відкликували свої зізнання, зложені на поліції, як вимушені, і писали до апеляційної прокуратури зажалення на побиття поліцією. Відкликання зізнань обвинувачених відбулося скорше, як появився цей обіжник і тому між одним і другим нема ніякого звязку. Слідчий суддя провадив слідство в льокалі поліції і, як зізнав поручник Пільчинський, бували в часі переслухання обвинувачених присутні також функціонарі поліції і тому не всі обвинувачені були свідомі, що є допитувані слідчим суддею. В Галичині таких випадків нема, щоби слідчий суддя переводив слідство в тих убікаціях, де перебуває поліція. Той самий свідок Пільчинський зізнав, що дуже мале число обвинувачених признавалося, навпаки — більшість виявляла велику впертість. Надзвичайна згідність зізнань обвинувачених видається неправдоподібною. Зізнання цілих груп обвинувачених є буквально ідентичні. Приміром: обвинувач. А. зізнає, що до орґанізації належав В., С., Д., Е., й ин. Обв. В. подає А., С., Д., Е. й ин. Інші зізнають так само. Ніхто з них не подає ані одного з тих „інших". Такі зізнання обвинувачених видаються дуже підозрілого походження. На зізнання обвинувачених треба дивитися дуже критично, бо вони в значній части є ложним самообвинуваченням як результат терору, і тому між зізнаннями свідків оборони і зізнанням підсудних заходить велика суперечність. Про склади амуніції не могло бути мови, бо виключеним є, щоб можна перевезти через кордон вагон амуніції, як це зізнавав обв. Травнер.

Вкінці оборонець заявляє, що суд не повинен переймати концепції що до даної справи від прокуратури і поліції, але заняти становище, подиктоване доказовим матеріялом, що дійсно має вартість, бо в противнім випадку не треба би суду взагалі. В дальшій своїй промові оборонець виказував безосновність закидів прокуратури щодо своїх клієнтів, усіх разом і кожного зокрема.

Бібліоґрафія.

ЖУРНАЛИ:

„ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИЙ ВІСТНИК", книжка 1, за січень 1927. Річник XXVI. Зміст: Юрій Липа: Поєдинок; А. де Мюссе: Венеція; Арсен Кара: Сарказм; Наталя Королева: Сараципка (докінчення буде); Ол. Стефанович: Гетсіманія; Арк. Животко: Визвольний рух на Подонню; Ґабріель Брюне: Вернгарн, дюнизійський поет: О. В.: Смерть кривавого премієра; Д. Донцов: 1927; Ґі де Мопасан: Прагнення; д-р Е. Лукасевич: Прага. — Подєбради. — Бібліоґрафія. — Нові книжки.

„СВІТ", ілюстрований двотижневий журнал. Ч. 1, 15. січня 1927. Зміст: З Новим роком. — В. Сосюра: Фраґмент. — І. Яремський: У різдвяний вечір. — Д-р О.: Мистецька виставка у Львові. Письменники і їх заробітки. — З життя українських товариств. — Марко Черемшина: Під осінь. Тайна сокиря. — Звірята й температура. — Мих. Рудницький: З усіх захоплень. — Дивний острів. — Едгар По й забобони. — Микола Коршенко: Мистецтво у доісторичної людини. — Летун царя Івана Грозного. — Гробниця царів. — В. Дорошенко: Олександер Барвінський. — М. Рудницький: Правду кажучи... — Памяти А. Осиповичевої. — Д. К.: Віщун. — Ілля Еренбург: Неймовірні історії. — Веселий куток. — Ілюстрації: О. Кульчицька: Зима. — В. Сосюра. — П. Холодний: Слово о полку Ігоря. — Я. Музикова: Мозаїка. — П. Холодний. — Різьбар А. Коверко — Р. Лісовський: Гуцул. — Нова управа Т-ва письменників і журналістів. — Свято в честь Василя Стефаника. — Члени англійської Незалежної Партії Праці у Львові. — Д-р Іван Стефанович на смертній постелі — З судової салі в Чорткові: Вбивство д-ра Маргулеса. — Р. Лісовський: Акварель. — Бандурист Кость Мисевич. — Зразки рисунків доісторичної людини. — Р. Лісовський: Акварель. — Ол. Барвінський. — А. Осиповичева. — Ціна числа 1·20 зол. — Ред. і адм.: Львів, Руська 3.

„УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО", місячник української пластики, виходить при кінці кожного місяця під редакцією М. Голубця. Ч. 3. За грудень. Зміст: П. Ковжун: Василь Крижанівський; М. Луцький: Спогади про Васю Крижанівського; Д. Андрієвський: Естетичні підстави будівництва; В. Січинський: Микола Бутович: Мистецька література; Всеукраїнська мистецька хроніка; Книжки надіслані до редакції; Посмертна згадка; Ілюстрації; В. Крижанівський: Автопортрет. Діти. Ангел. Мих. Луцький. Ратран. В. Касіян: В. Стефаник. Деворит І. Деворит ІІ.; М. Бутович: Казка. Св. Микола. Характерник. Відьма. Фірмовий знак.

„КНИЖНИК", видає Союз українських накладень і книгарень. Львів 1927. Ч. 1. Є це періодичний журнал-квартальник, що містить бібліоґрафію українських видань.

„KWARTALNIK INSTYTUTU NAUKOWEGO DO BADAŃ EMIGRACJI I KOLONIZACJI", organ utworzony przy Polskiem Towarzystwie Emigracyjnem. Redaktor: doc. uniw. Dr. O. Załęcki. Warszawa. Grudzień 1926. Rok I. N. 1.

„НАША БЕСІДА", ілюстрований двотижневик літератури, науки і суспільного життя. Варшава, 20. грудня 1926. Рік III. Ч. 24. Зміст: Е. Маланюк: Вірш; І. Шумський: Вечір; В. Некрашевич: Спокуса; В. Островський: Повість про діячів вищої, нижчої і найнижчої політики (кінець); Міля Дороцька: Туга; Рабіндр. Тагор; Д-р І. Кр-ч: Богдан Хмельницький на Волині; Б. Вронський: Природні богацтва Волині; Л. Л.: Роковини великої втрати (закінчення; Ю. Горошко: Сміх в літературі. — Христос учився в Індії. — Ю. Г.: Памяти М. К. Лютого-Лютенка. — Література, наука, мистецтво. — Надіслані книжки й журнали. — Від Редакції. — До Пан-Отців. — Ілюстрації. — Оголошення.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ", двотижневик для українського жіноцтва. Рік III., ч. 1., Коломия. Виходить під редакцією О. Кисілевської. Святочне й новорічне число з дуже ріжнородним змістом.

„ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС", орган Ревізійного союзу українських кооператив. Ч. 1—2. Рік VII. Львів, 5. січня 1926. Зміст: Кооперація і просвіта. — Кредитові установи давніші та освітні. — Як угрунтувати у нас кооперативну ідею? — Одна спроба орґанізованого збуту яєць. — Кооперативна нарада підльвівських кооператив. — Дальший крок у народньому господарстві. — Свято кооперації. — Правне положення та податкові тягарі кооператив. — До наших кооператорів і читачів. — Хліборобство. — Всячина. — Видавництва. — Перед святами. — Як данські селяне виховують своїх дітей на добрих господарів.

„НОВА ХАТА", журнал для плекання домашньої культури. Рік II. Ч. 1. за січень 1927. Зміст: К. Гриневичева: За власне обличчя Ст. Ча-цький: Памяти Антоніни Осиповичевої; Аркадій Аверченко: Дітвора; Ріжні вісти; Третій чеський зїзд для досліду дитини; Реформа подружого права у Швеції; Марія Фуртак: Чеська „Жанна Д'Арк"; Ярослава Лагодинська: Дівчина з лялькою; Галька: Лист; Найновіші моди; Ручні роботи: (Аркуш кроїв як додаток); Генрих Лопке: Про послух. В. Б.: Жінка вдома; Берізки: Як заховати красу, свіжість і молодість? Ради господиням; Приписи.

III. Звичайні Загальні Збори

Т-ва „Союз українських Купців", відбудуться дня 23. січня 1927 р. в 10. год. передпол. в домівці Т-ва у Львові, вул. Мохнацького ч. 6. партер, зі слідуючим денним порядком нарад: 1. Відчитання протоколу з послідних Заг. Зборів. 2. Звіт з діяльности виділу. 3. Звіт провірної Комісії. 4. Уділення абсолюторії уступаючому виділови. 5. Вибір голови Т-ва. 6. Вибір Ради Т-ва з 12 членів і 4 заступників. 7. Вибір провірної комісії з 3 членів. 8. Ухвалення висоти членської вкладки на біж. рік. 9. Справа домівки Товариства. 10. Справа торговельно-промислового коопер. Банку. 11. Внески і запити. Колиб не явилося в той час відповідне число членів — Загальні Збори відбудуться о годину пізніше при участи кождого числа членів. — За Раду „Союза Українських Купців": Е. Мартинець, в. р. голова; Д. Конюх, в. р. секретар. 1—1 1294